WILLA W PIEKARACH

WYDANIE AUTOGRAFICZNE

przez

F. POKUTYŃSKIEGO,

Architekta i Profesora Budownictwa w Instytucie technicznym,

Członka Towarzystwa Naukowego krak.

w 14 Tablicach.

W KRAKOWIE,

W DRUKARNI I. LITOGRAFII „CZASU“ W. KIRCHMAYERA

1865.

(DO NABYCIA W KSIĘGARNI D. E. FRIEDLEINA W KRAKOWIE.)

WILLA W PIEKARACH

WYDANIE AUTOGRAFICZNE

przez

F. POKUTYŃSKIEGO,

Architekta i Profesora Budownictwa w Instytucie technicznym,

Członka Towarzystwa Naukowego krak.

w 14 Tablicach.

W KRAKOWIE,

W DRUKARNI I LITOGRAFII „CZASU“ W. KIRCHMAYERA

1865.

(DO NABYCIA W KSIĘGARNI D. E. FRIEDLEINA W KRAKOWIE.)

Ruch budownictwa cywilnego wogóle, rzadko nastręcza architektowi sposobność przeprowadzenia budowy w całém szczegółowém skończeniu, mianowicie też pod względem dekoracyjnym jéj wewnętrznego urządzenia.

Budowa **Willi w Piekarach,** *stanowiąca w tym właśnie przypadku rzadszy wyjątek, powoduje mnie do niniejszéj publikacyi.*

W jednéj z najpiękniejszych okolic Krakowa, z rozległym i urozmaiconym widokiem na Kraków, Bielany i Tyniec, na silném pagórkowém wzniesieniu, we wsi **Piekary,** *znajduje się obecnie postawiona* **Willa** *w miejscu dawniéj starego domu.*

Wybór stylu i forma mniéj symetryczna, była niemal koniecznością do sharmonizowania budynku z ogólném położeniem miejscowości, równoważącém wzniosłe wieże tynieckiego zamku, który tylko o szerokość Wisły od nowego budynku jest oddalony.

Rozłożenie obydwóch facyat wynikło także z powyższych przyczyn — obydwie równie były ważne: jedna bowiem czołem zwrócona do skał i zamku Tyńca, druga zaś frontowa od strony zajazdu, odsłania szeroki widok na Wisłę, Bielany i Kraków; niechcąc wreszcie ścieśniać i zamykać widoku w ciasne ramy okien przed obydwoma facyatami, użyłem werand tworzących Balkony stosunkowo szerokie. (W planie Tabl. II. *Lit.* **a y**) *Rysunek perspektywiczny przedstawia obydwie facyaty, z których lewa z werandą pięciokątną jest od strony Tyńca, druga zaś ku stronie Krakowa i Bielan zwróconą.*

Tabl. I. *przedstawia widok geometryczny facyaty od strony zajazdu.*

Pod względem rozkładu wewnętrznego, życzeniem właściciela było skorzystanie ze starych w części murów i piwnic i urządzenie takowych na soutereny, mieszczące kuchnie, pralnie, mieszkanie służby i t. p. Piętro dolne obejmować miało: pokoje gościnne, kancelaryą, i mieszkanie męzkie; piętro zaś pierwsze: właściwe mieszkanie i pokoje do przyjęcia.

Skorzystanie ze starych w części murów, które obecnie kuchnię, pralnię i mieszkania dla służby obejmują, stworzyło znaczne trudności w wykonaniu i ograniczyło mnie co do rozmiarów całego budynku; nadto prowadzenie budowy wymagało bardzo oględnéj przezorności i uwagi, gdyż większa część murów dołu i piętra spocząć musiała na arkadach i gurtach krytych; łączenie murów nowych ze staremi, nierówna głębokość i niestaranność wykonania dawnych fundamentów, zwiększały trudności, ażeby zabespieczyć się przed osiadaniem nowych części murów.

Tabl. II. *Stósownie więc do życzenia właściciela, dół obejmuje:* **a** *werandę;* **b** *przedpokój; daléj mieszkanie męzkie z trzech pokoi złożone, to jest:* **p** *kancelaryą,* **q** *salon męzki z werandą* **y** *na ogród wychodzącą,* **r** *bibliotekę,* **c** *schody główne prowadzące do piętra Igo, trzy pokoje gościnne* **s t x** *z osobnemi wejściami,* **u** *pokój służących,* **w** *sień komunikującą ze schodami prowadzącemi do kuchni i souterenów,* **m** *schody boczne prowadzące do piętra 2go i strychów,* **o** *wieżę sklepioną przy kancelaryi, któréj okna okratowane tworzą miejsce pewne do przechowania kosztowniejszych przedmiotów.*

Piętro 1sze obejmuje: **c** *schody główne, część mieszkalną złożoną, z pokoju wchodowego* **d** *z balkonem* **n**, *z gabinetu* **h**, *pokoju sypialnego* **k**, *garderoby* **i** *pokoju dla służby żeńskiéj* **l**.

Pokoje do przyjęcia złożone są z dwóch salonów, mniejszego **e** *i większego* **f**, *komunikującego bezpośrednio z balkonem pięciokątnym* **n** *i sali jadalnéj* **g**. *Obok sali jadalnéj założone są schody boczne* **m** *do podawania potraw przeznaczone, komunikujące zarazem z piętrem 2iem; obok zaś salonu mniejszego* **e** *znajdują się schody* **o** *prowadzące do gloryety piętra wyższego wieży.*

Tabl. III. *Piętro 2gie obejmuje dwa pokoje dla służby* **z z**, *reszta przeznaczona jest na strychy. Przekrój poprzeczny téj tablicy przedstawia ogólnie dekoracyą wewnętrzną, o ile takowa na małą skalę wrysowaną być mogła, wiązanie i konstrukcyą dachów.*

Tabl. IV. *Schody główne, prowadzące z dołu na piętro pierwsze, są dębowe, wolno-stojące, oprofilowane bogato z galeryą rzniętą odpowiednią stylowi całéj budowy. Światło górne* (Oberlicht), *przedzielone ramą owalem zamkniętą, a zdobną szkłem kolorowém i matowém; zamyka kasetowany strop poziomy, który podtrzymują wsporniki zdobne robotą snycerską. Rysunki téj tablicy przedstawiają rzut poziomy schodów, widok galeryi rzeźbionéj, plan stropu i ramy oszklonéj światła górnego, przekrój ogzémsowania stropu z widokiem wsporników.*

Tabl. V. *Werandy wykonane z kamienia ciosowego, z bogatszém oprofilowaniem, z galeryami kamiennemi. Rysunki téj tablicy przedstawiają Werandę od strony wjazdu w planie i widoku włącznie z konstrukcyą drzwi szklonych, opatrzonych kratami żelaznemi, a zarazem widok i przekrój gzémsu głównego, wykonanego w części z cegły prasowanéj* (terra cotta), *wedle form podanych z fabryk wiedeńskich.*

Tabl. VI. *przedstawia widok i plan górnéj części wieży tworzącéj zarazem gloryetę.*

Tabl. VII. *obejmuje konstrukcyą drzwi i okien. Okna dubeltowe, obydwa na wewnątrz otwierane o silnych wgłębieniach* (tretach), *o mocnych spływach ogzémsowań działowych, zabespieczają przeciw wilgoci i deszczu, a zarazem tworzą silne cieniowanie facyaty. Drzwi z gzémsem i fryzem okrytym rzeźbą i podziałami pól* (filunków) *wykonane są w stylu całéj budowy.*

Tabl. VIII. *przedstawia dekoracyą pokoju wchodowego piętra 1go, litera* **d** *planu* Tabl. II. *Sufit obciągany robotą murarską i rzeźbiarską, pokostowany na dębowo, naśladuje strop drewniany o wgłębionych w gwiazdkę kasetach; ramy drewniane dla ujęcia niemi obić, parapet robotą snycerską, dopełniają dekoracyjną całość. Rysunki téj tablicy przedstawiają: rzut poziomy, przekrój poprzeczny i boazeryą całego pokoju.*

Tabl. IX. *Dekoracya gabinetu piętra 1go litera planu* **h** Tabl. II. *składa się ze stropu kasetowanego. Ośm podciągów krzyżujących się ze sobą, stanowią właściwą konstrukcyą, deski powałowe wsparte na nich, na spajaniach obite listwami profilowanemi i rzeźbionemi, tworzą bogatą konstrukcyą ramy do około obchodzącéj, na któréj to wspiérają się mniéjsze belki stropu tworzące kasety wgłębiane. Na skrzyżowaniu się belek i podciągów zawieszone są wisiory i rozety. Gzéms z fryzem rzniętym, półokrągłe rzeźbione wsporniki użyte przy podciągach, boazerya obiegająca wokoło całego pokoju, uzupełniają część dekoracyjną.*

Rysunki téj tablicy przedstawiają szczegółowo wszystkie części opisanéj konstrukcyi.

Tabl. X. *przedstawia salę jadalną w planie* Tabl. II. *litera* **g**. *Sześć podciągów wspartych konstrukcyą krzesła rozpierającego, zdobnych odpowiednią ornamentyką rzeźbioną, podtrzymują w przeciwnym kierunku ułożone belkowanie; powała widoczna zdobna w listwy, cofnięta o cały wyskok belek, tworzy cieniowanie mocne, właściwe w tym stylu średnio-wiecznym obmyślanéj konstrukcyi.*

Widoczne rzeźbione podciągi są odpowiednio drzwiom rozłożone, które obejmują i dzielą szerokość pokoju na stosunkowo wysokie pola, ograniczone górnym bogato rzniętym gzémsem i boazeryą odpowiednią. Pomiędzy drzwiami umieszczony jest kominek z lustrem sięgającym wysokością pokoju, z odpowiednią ramą drewnianą, tworzącą zupełną architektoniczną całość. Cała ta konstrukcya wykonana robotą stolarską, utrzymana w tonie dębowym, stopniowanym odpowiednio naturalnym głębokościom.

Tabl. XI. *przedstawia sufit salonu męzkiego w planie litera* **q** Tabl. II. *Konstrukcya widocznych belek zdobnych rzeźbą, dzieli strop na ośm części, w środku znajduje się Rozeta, ściany ujęte w ramy drewniane, gzéms pokojowy podniesiony rzeźbą, a boazerya spodem, uzupełniają całość.*

Tabl. XII. *przedstawia sufit i ogzémsowanie salonu mniéjszego w planie litera* **e** Tabl. II. *wedle życzenia właściciela w stylu* Renesans. *Z powodu przypierającéj do tego pokoju wieży, a odpowiednio w narożniku przeciwnym kominka, tworzy się forma pokoju o dwóch ściętych narożnikach.*

Stósownie więc do ogólnéj formy, sufit jest podzielony na wnęki z bogatém oprofilowaniem podniesioném rzeźbą. We wnękach znajdują się wypełnienia ornamentacyjne w płaskorzeźbie, jak szczegółowe rysunki pokazują; gzéms o wspornikach, ustępy zdobne w rozety i boazerya, tworzą dekoracyą. Wszystkie części ogzémsowań, wsporników, rozet i boazeryj, są bogato złocone; tła ścian i wnęk sufitu lazurowo-niebieskie.

Tabl. XIII. *przedstawia dekoracyą salonu w planie litera* **f** Tabl. II. *o mocno wgłębionych kasetonach bogato ornamentowanych. Gzéms z fryzem w płaskorzeźbie w odpowiednim stylu. Wszystkie części ornamentacyjne są podniesione złoceniem. Szczegółowo przedstawiają rysunki tej tablicy: gzéms, przekrój sufitu, plan ogólny i szczegóły w rozwinięciu na dużą skalę.*

Cała część dekoracyjna sufitów i stropów, wykonaną jest z masy papierowéj (Papier maché), *która tém jest korzystniejszą od gipsowéj, że będąc nadzwyczaj lekką, z wielką łatwością daje się mocować; gdy przeciwnie, ciężkie gipsowe ornamenta spoczywają tylko siłą spojności.*

Wszystkie fryzy i gzémsy ścian pionowych wykonane są z cegły prasowanéj (terra cotta) *jako wchodzące w skład konstrukcyi murarskiéj.*

Dowolność wysokości wewnętrznych pokoi, dających się z łatwością zmieniać wedle dekoracyjnéj potrzeby, ułatwiła pod tym względem przeprowadzenie budowy.

Koszta całego budynku, po ostatecznem skończeniu przy własnym wyrobie cegły, własnem drzewie, kamieniołomie na wapno i fundamenta, dochodzą summy 30.000 złr.

Kraków dnia 10go Lutego 1865 roku.

F. Pokutyński,
Architekt i prof. budown. w Instytucie Technicznym.

Projekt i wykon. F. Pokutyński

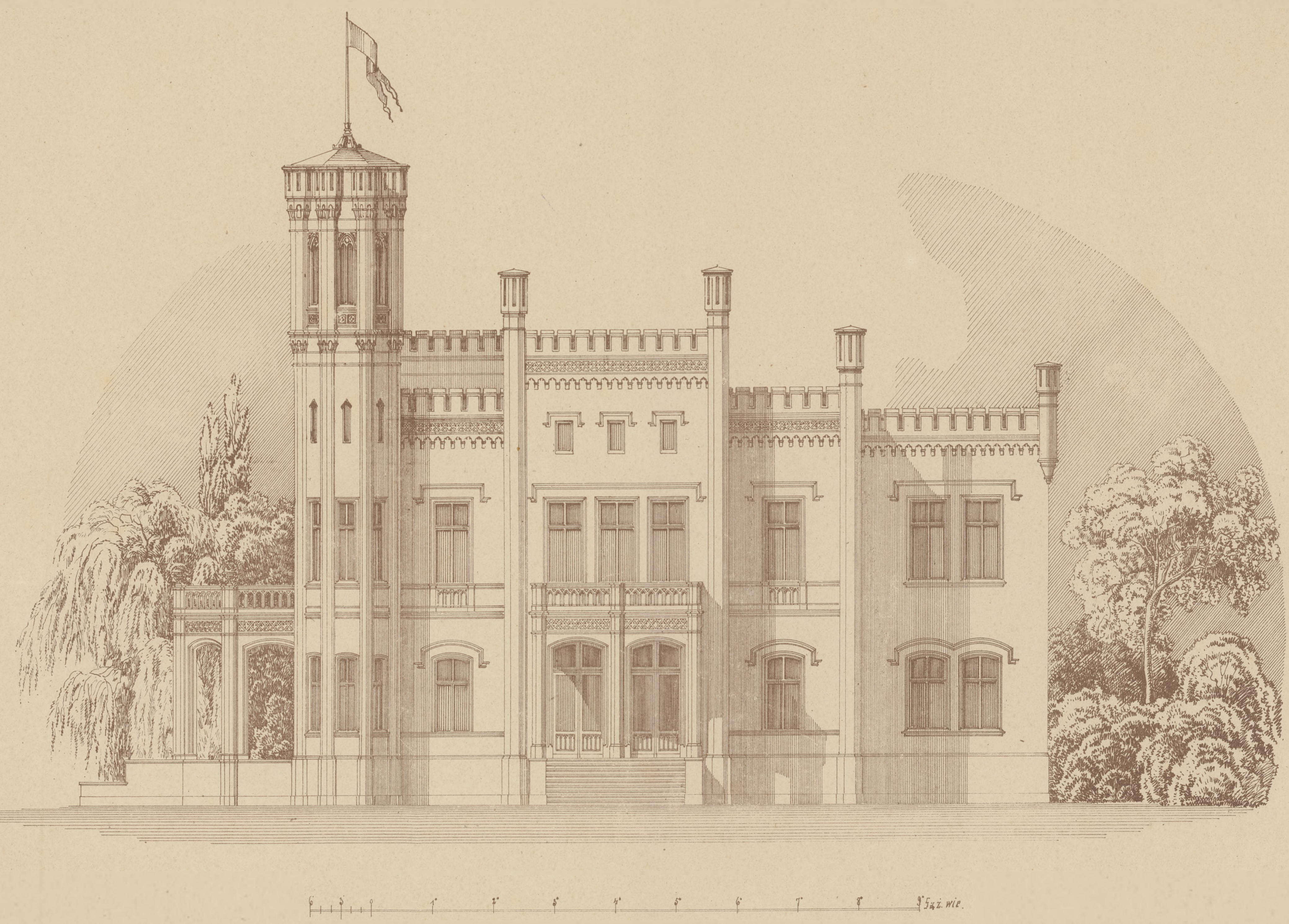
Odbito w Litografii Czasu W. Kirchmayera w Krakowie

Rysow M. Mamczyński.

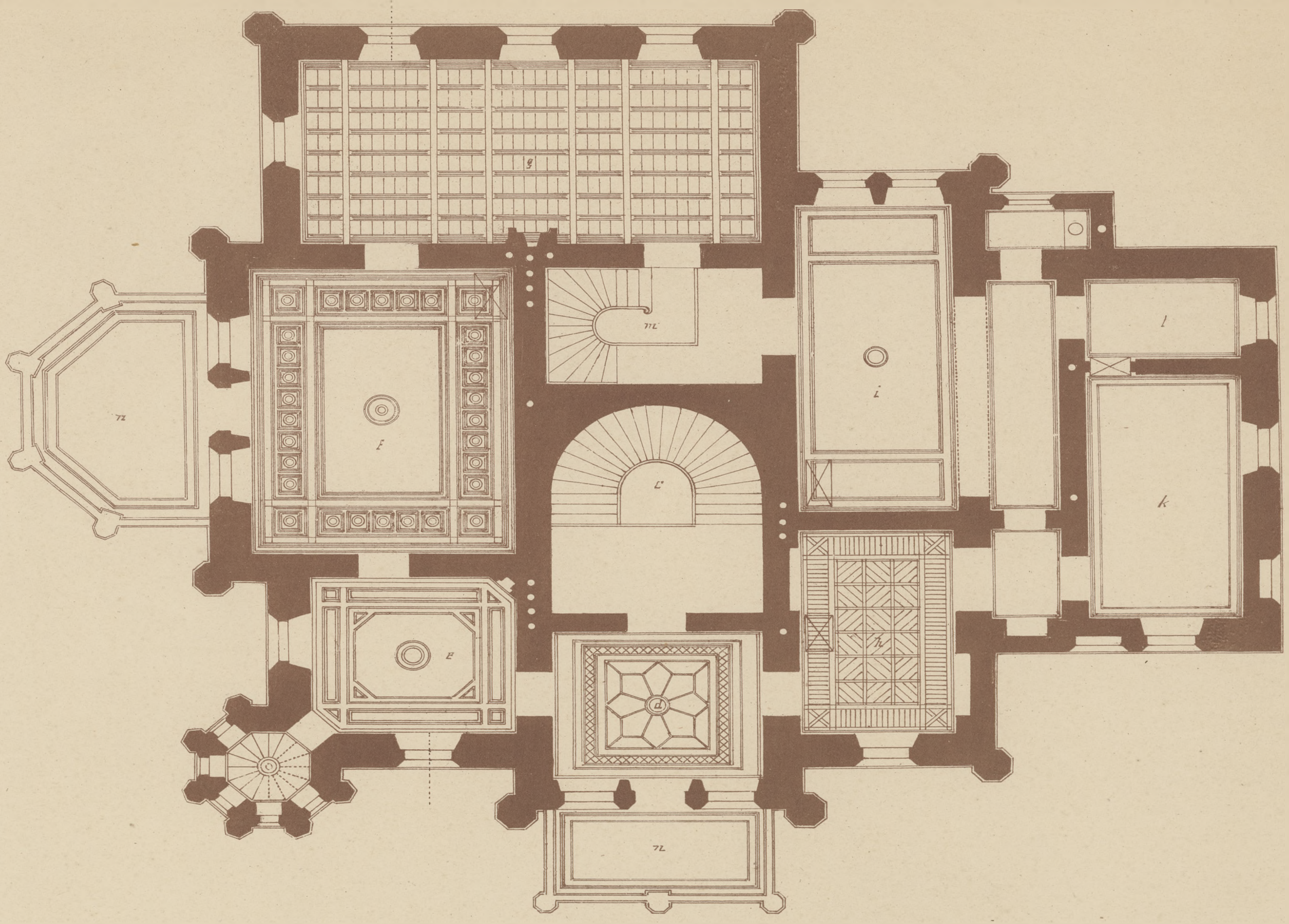
WILLA w PIEKARACH

Widok Perspektywiczny.

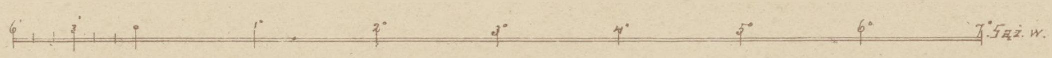
Tab. I

Villa w Piekarach
Architekt Pokutyński.

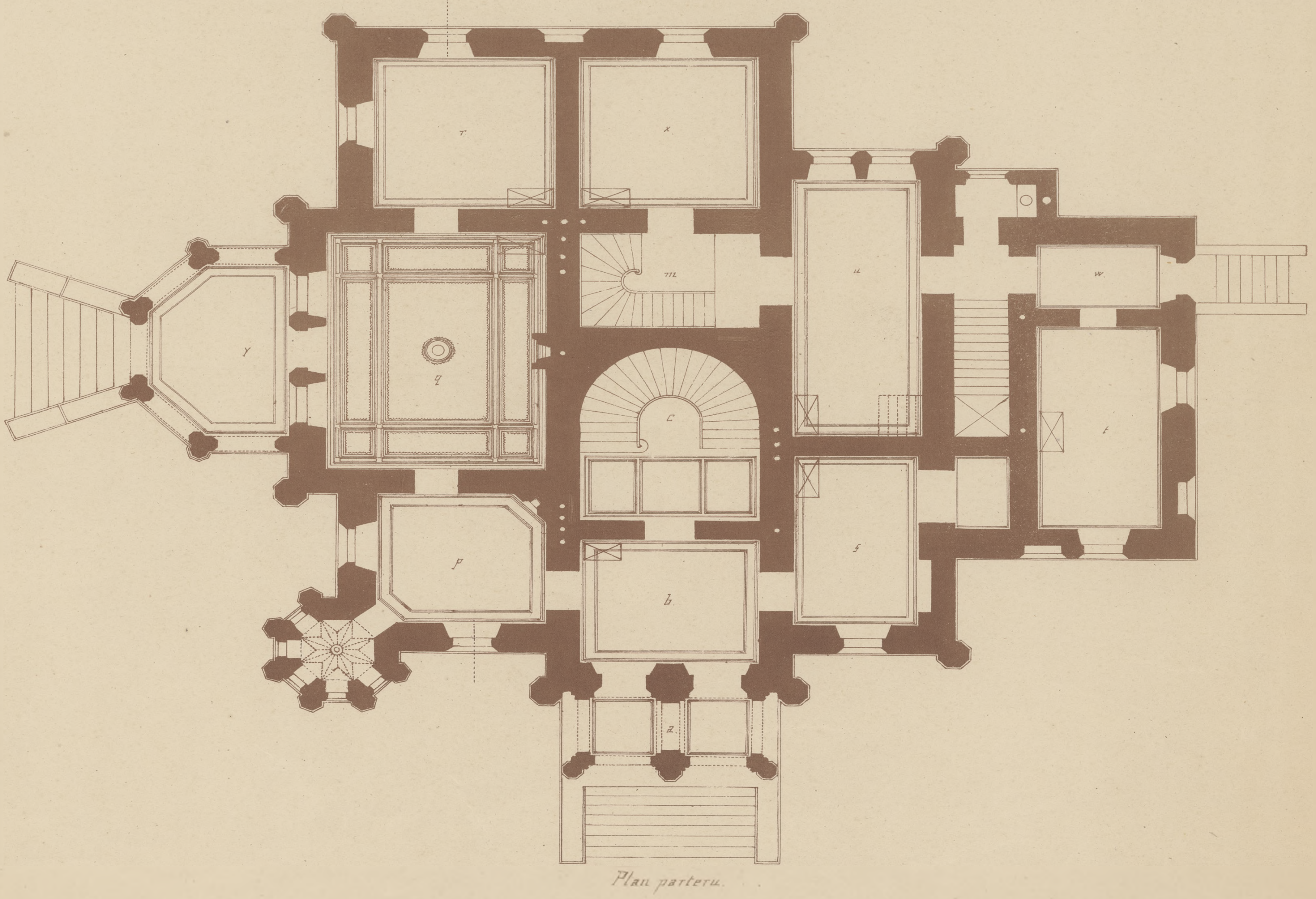

Plan piętra.

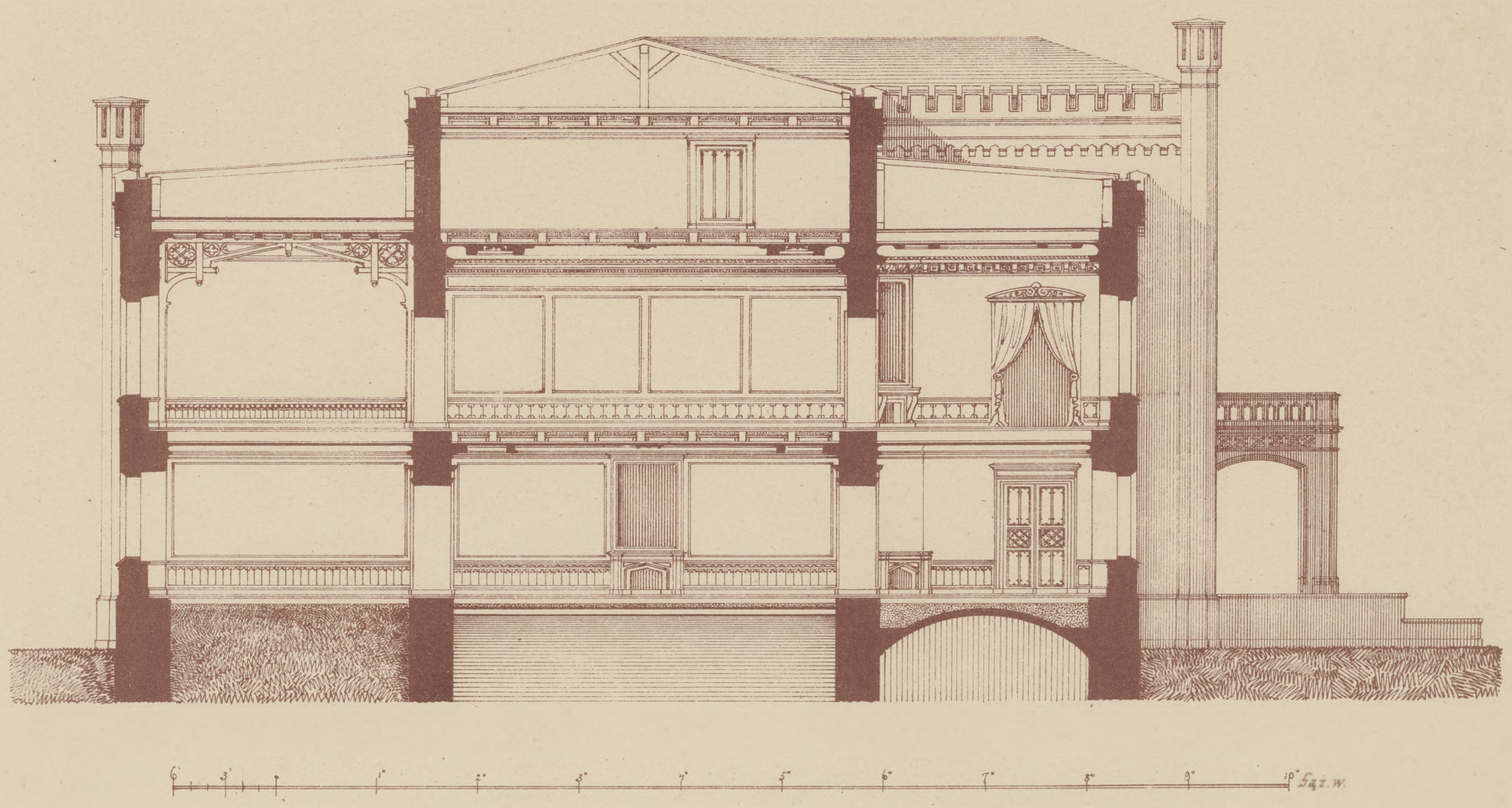

Wilia w Piekarach.

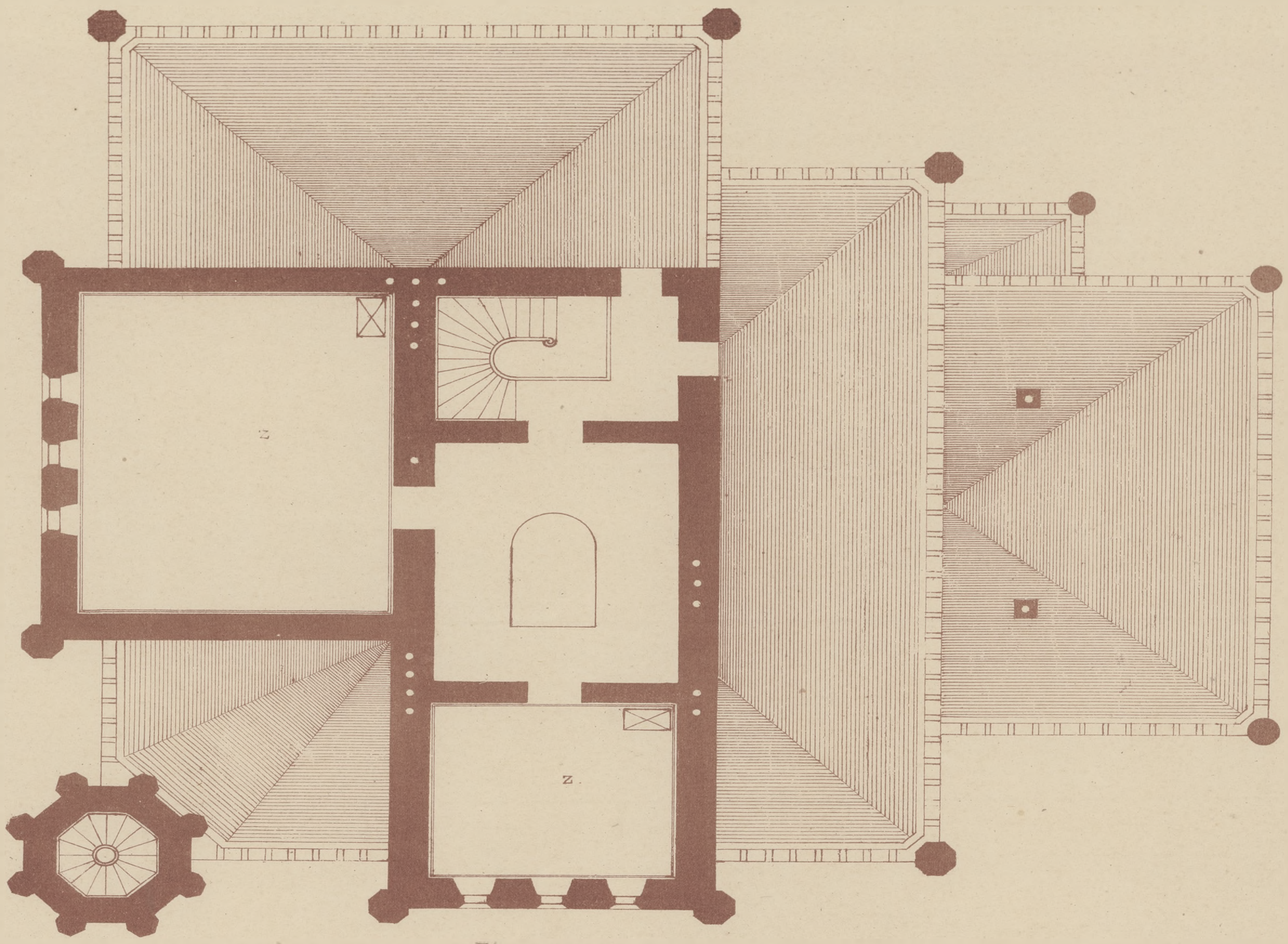
Architekt Pokutyński.

Plan parteru.

Przekrój po linii AB.

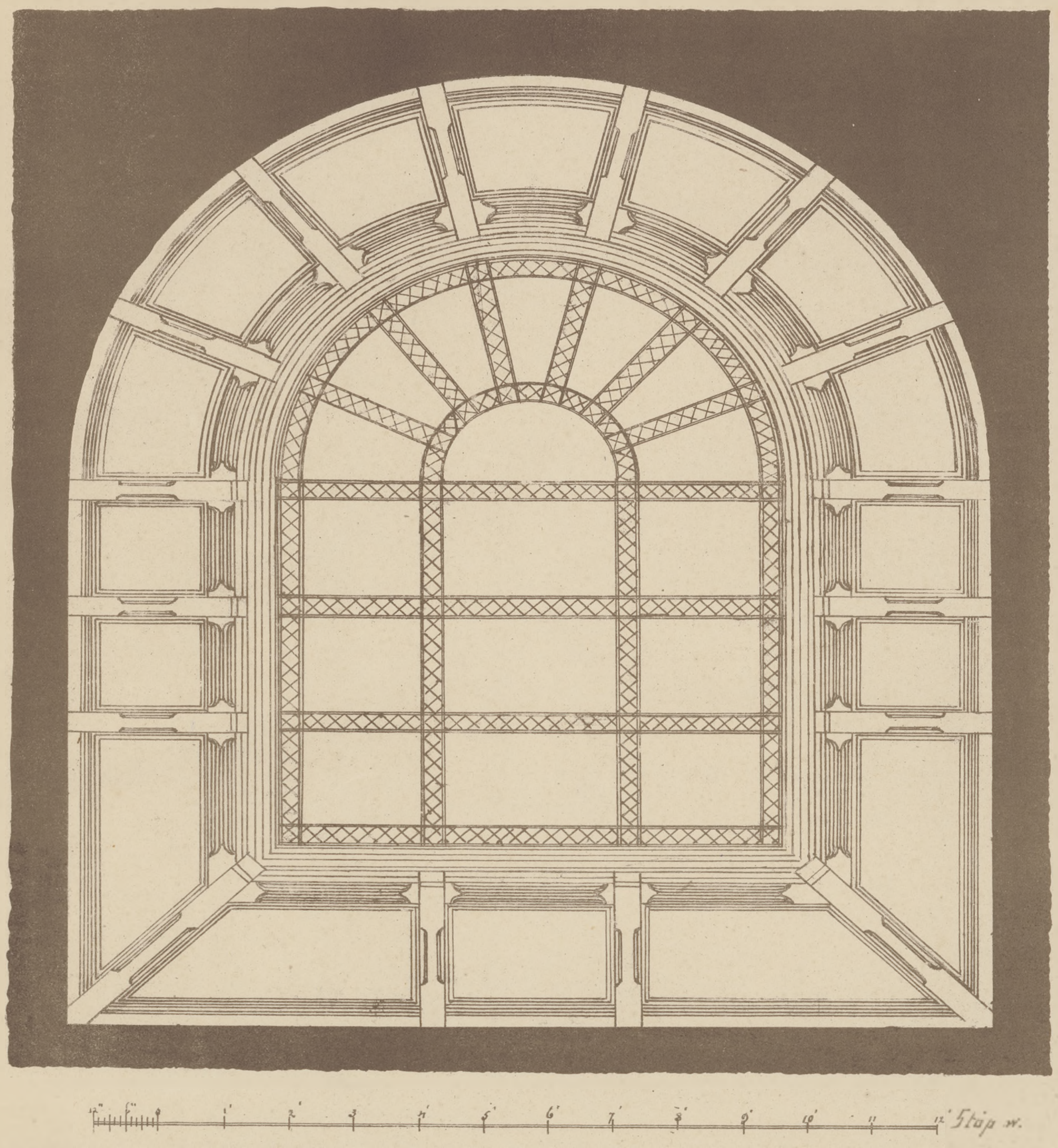

Plan pięterka.

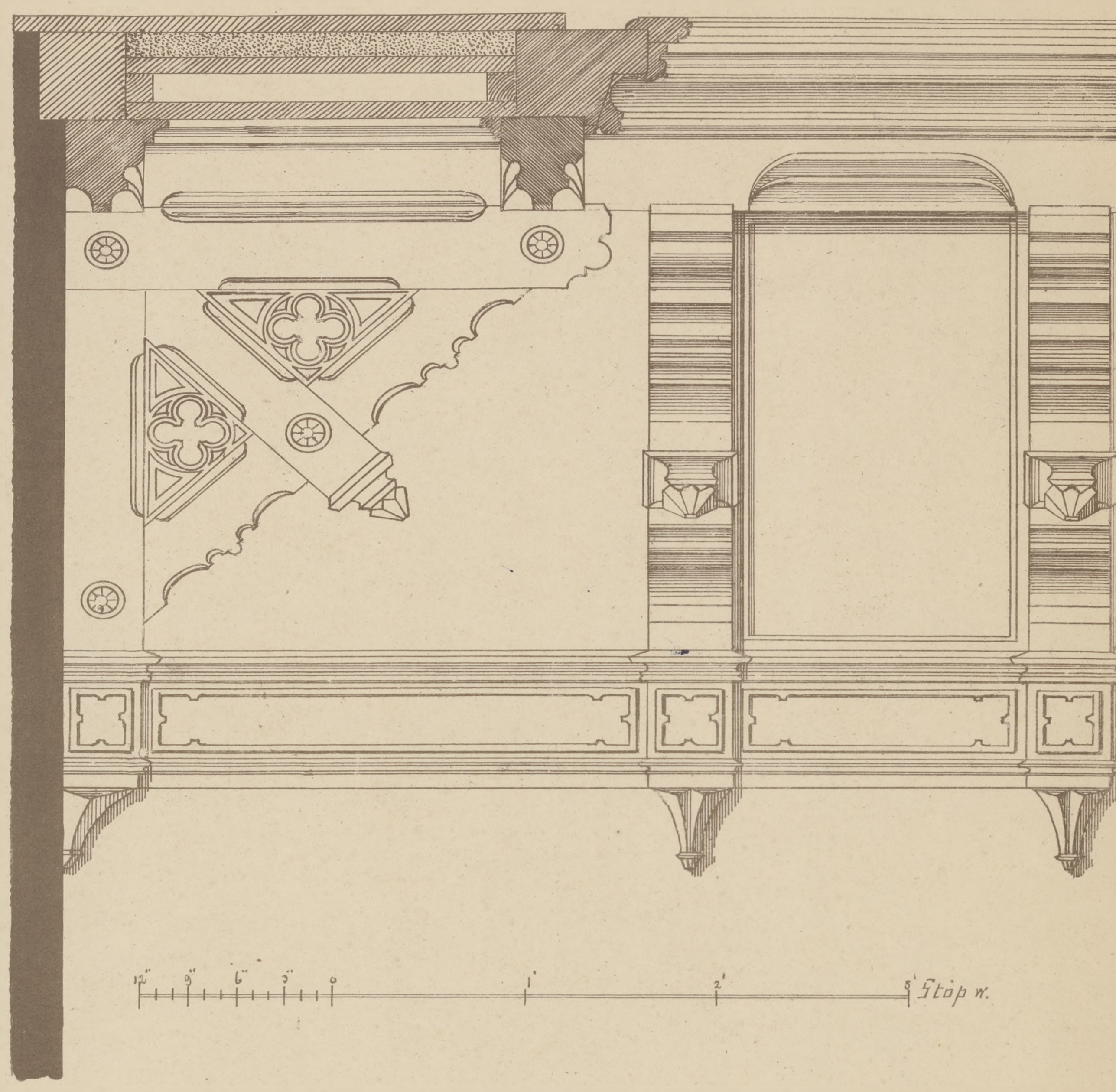
Willa w Piekaruch.

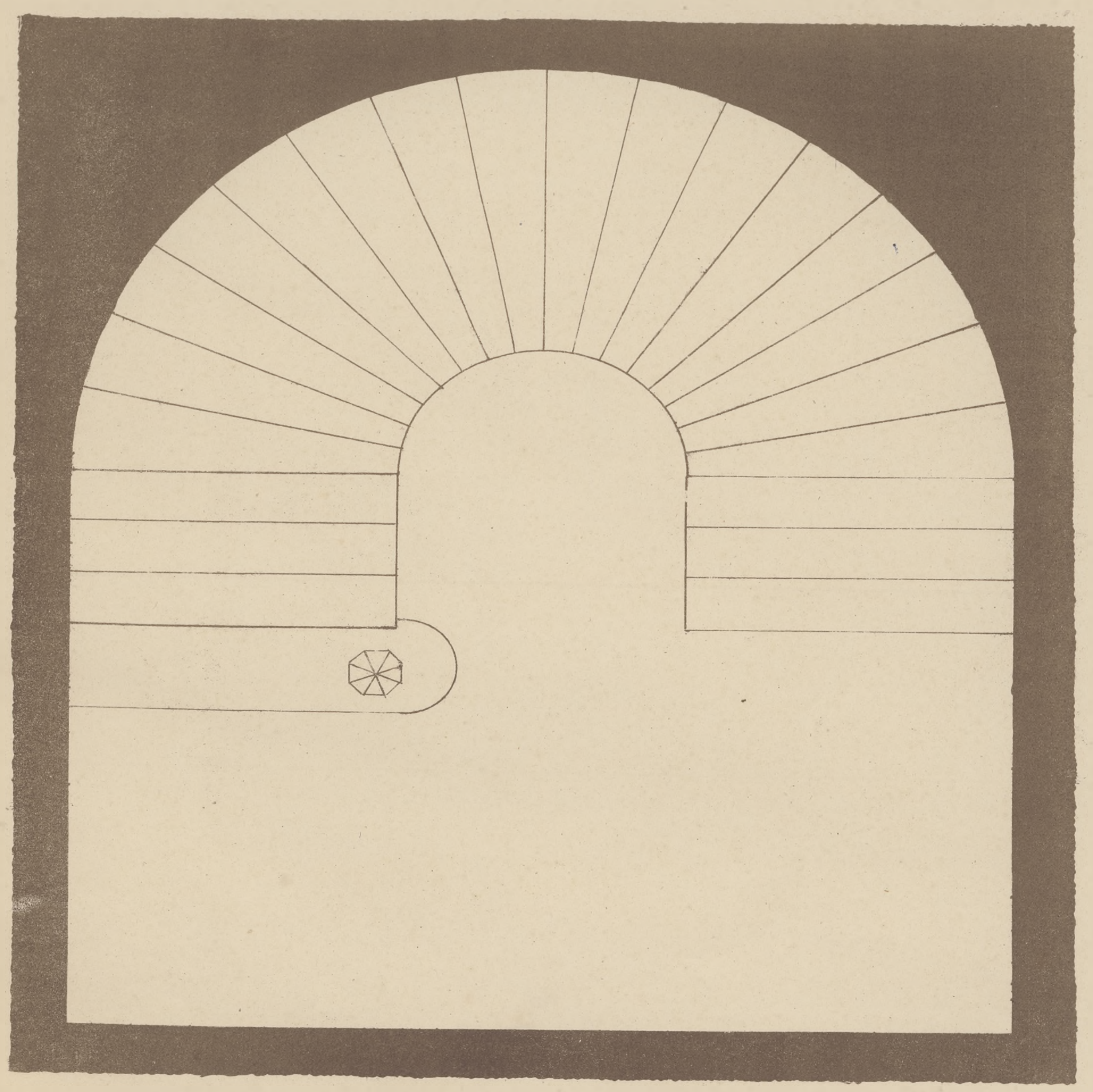
Architekt Pokutyński.

Plan oberlichtu.

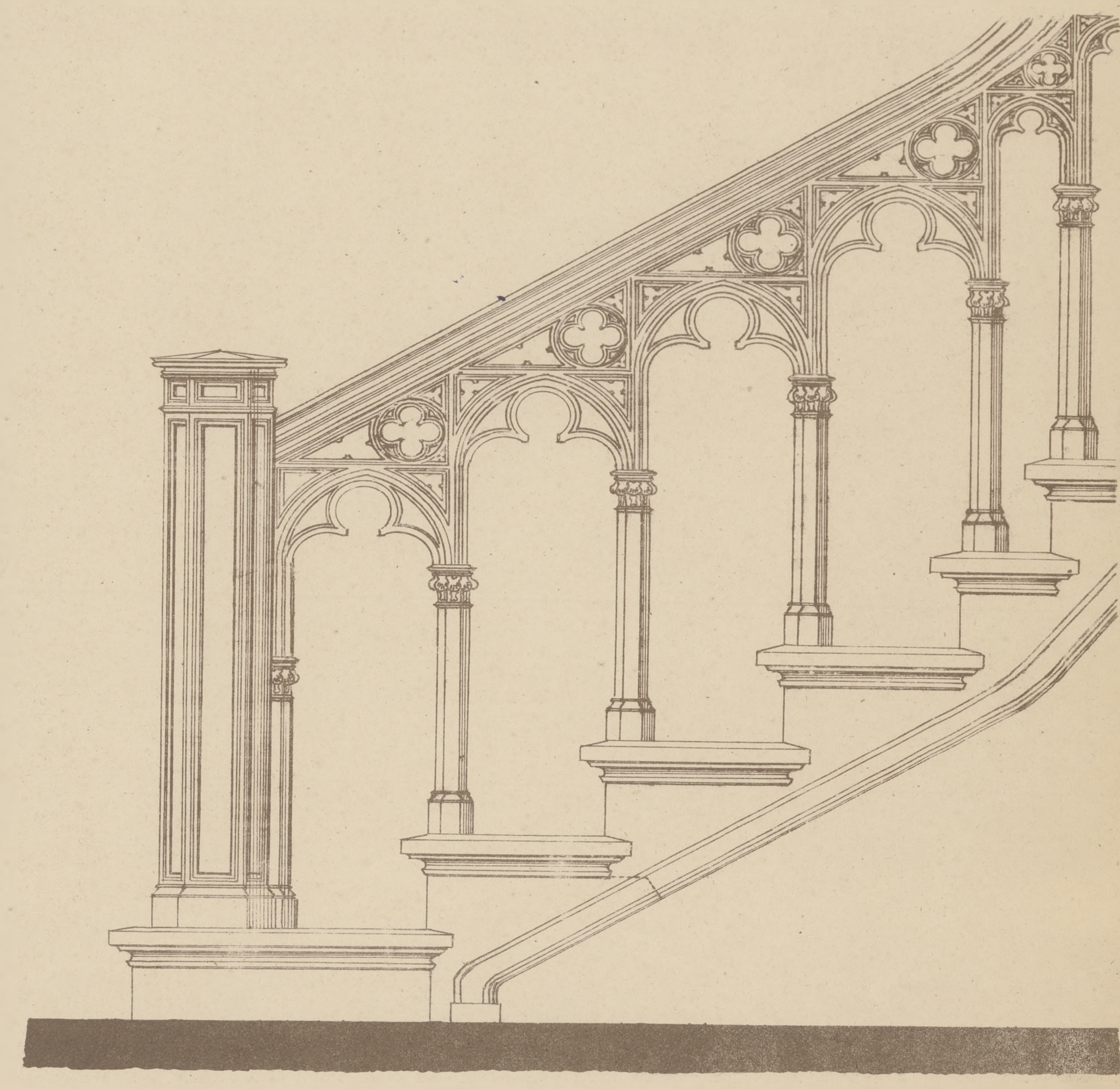

Przekrój oberlichtu.

Plan schodów

Galerya schodów.

Villa w Piekarach
Architekt Pokutyński.

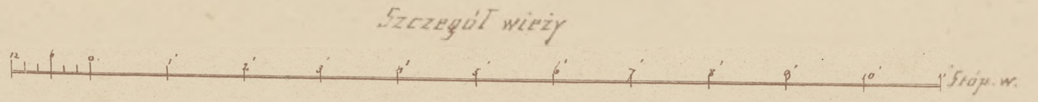
Willa Piekary
Architekt Pokutyński

Weranda

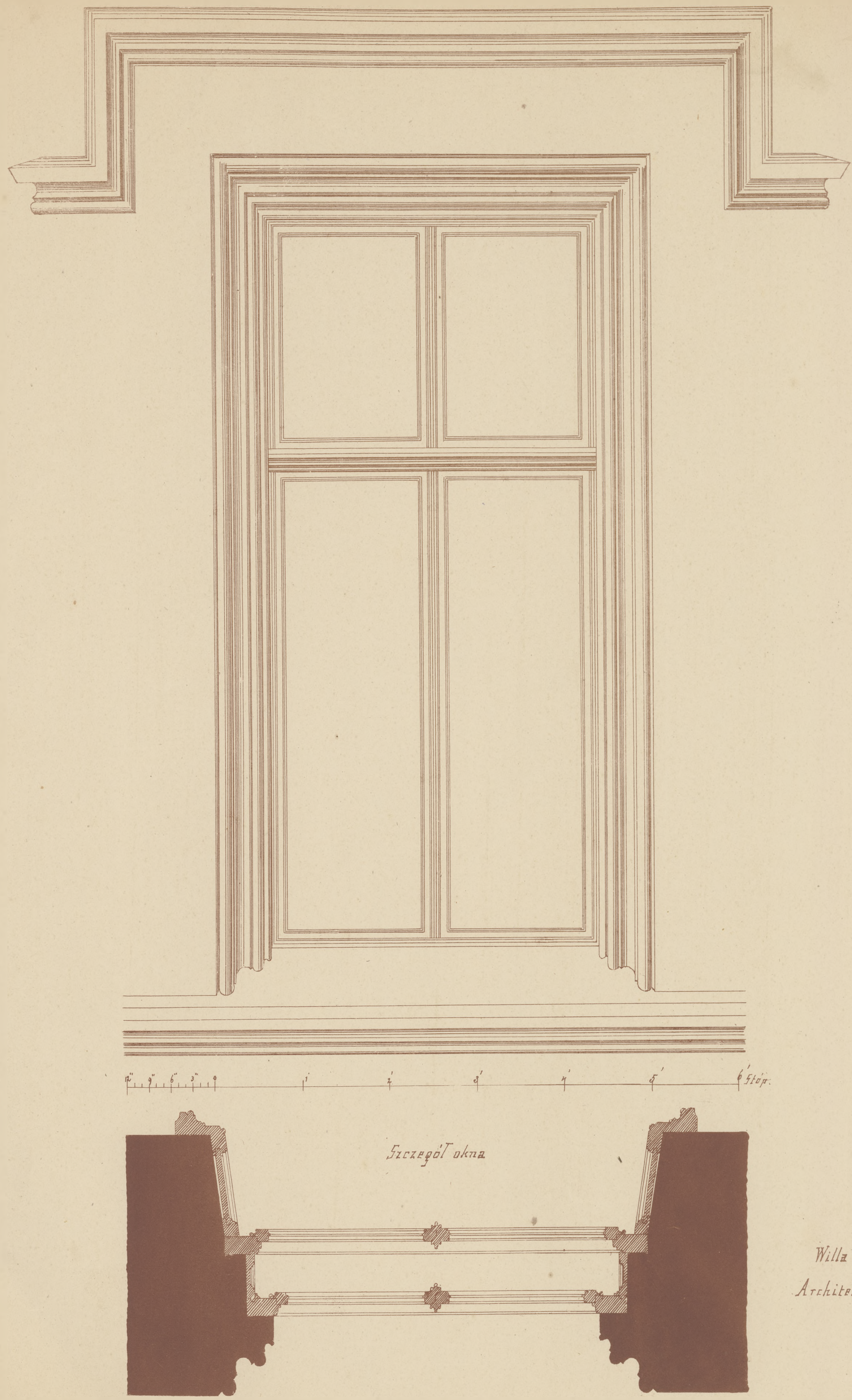
Szczegół gzymsu.

Szczegół wieży

Willa w Piekarach.
Architekt Pokutyński.

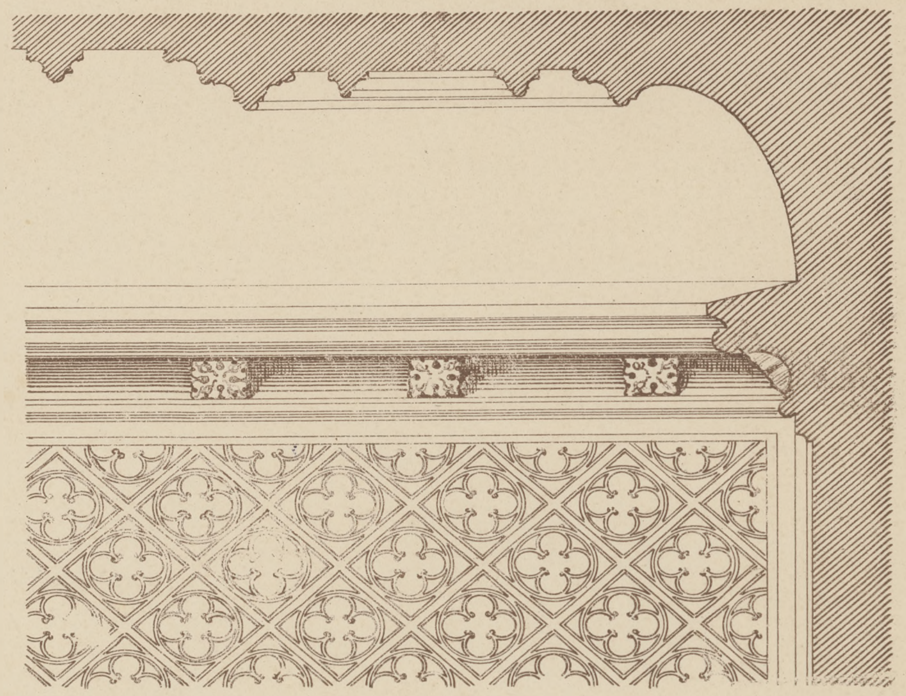

Willa w Piekarach.
Architekt Pokutyński.

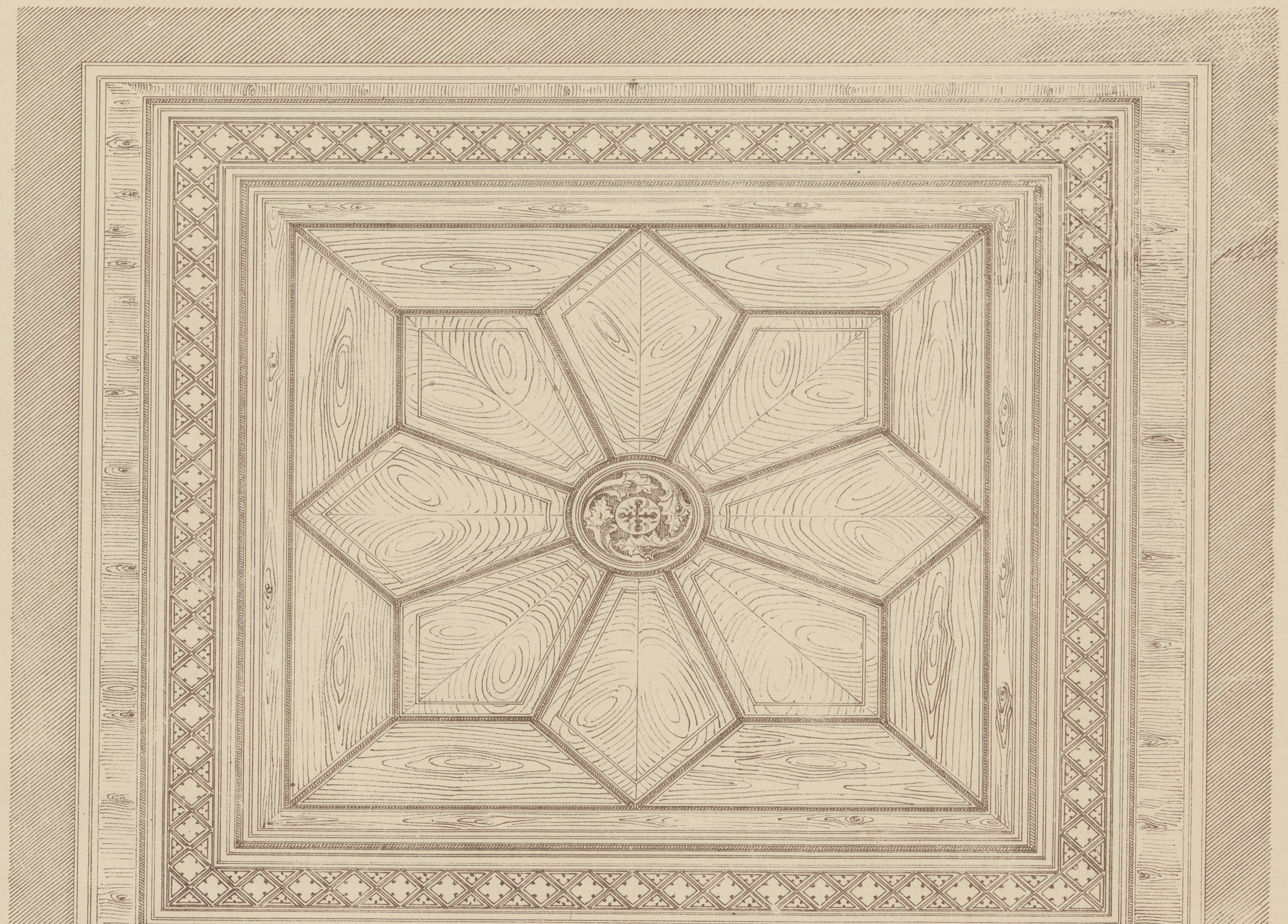
Parapet. w Vestibulu.

Przekrój sufitu.

12" 9" 6" 3" 0 1' 2' 3' St: wie.

Plan sufitu. 1⅟₂ pię:

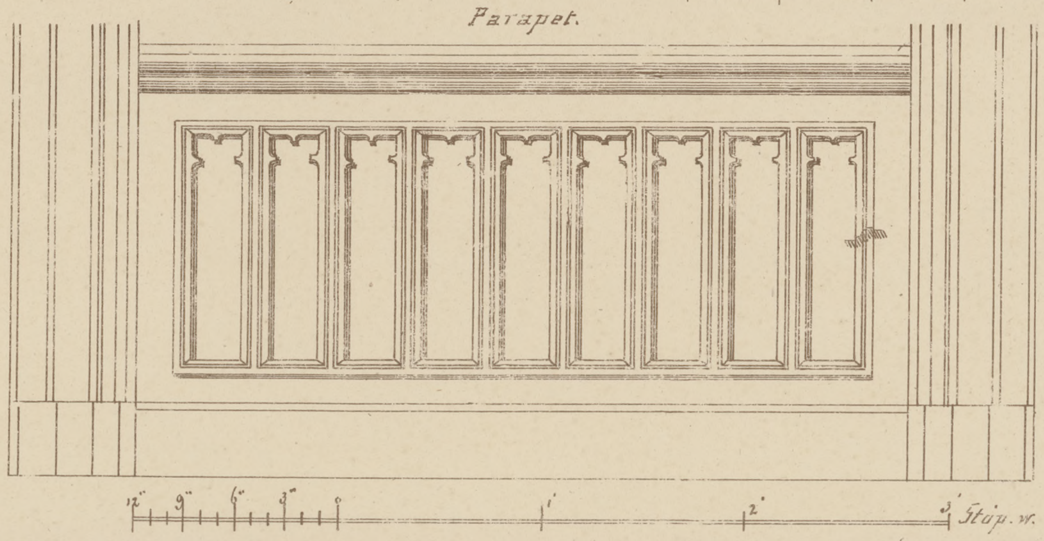
12" 9" 6" 3" 0 1' 2' 3' 4' 5' 6' 7' 8' 9' 10' 11' Stóp wie:

Villa w Piekaruch
Architekt Pokutyński.

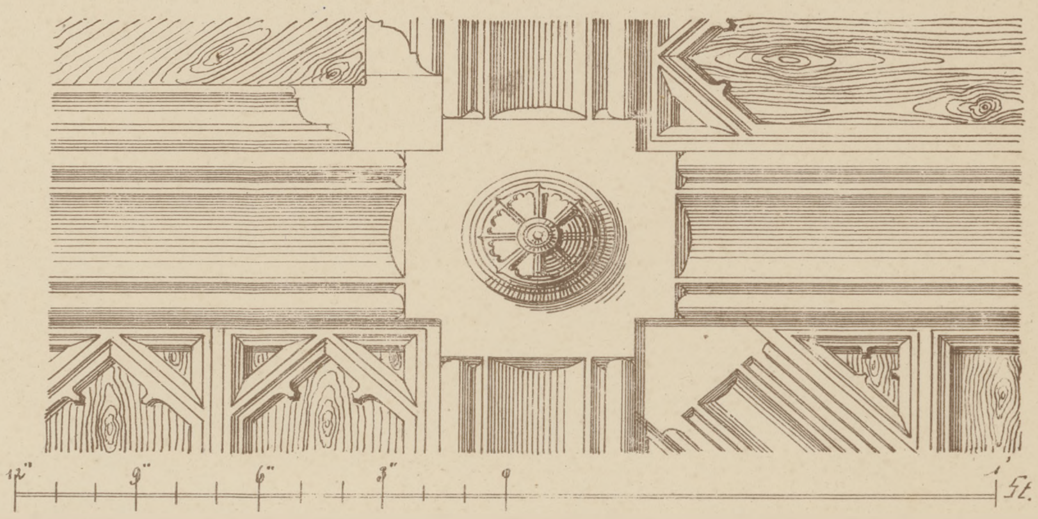
Przekrój sufitu.

Parapet.

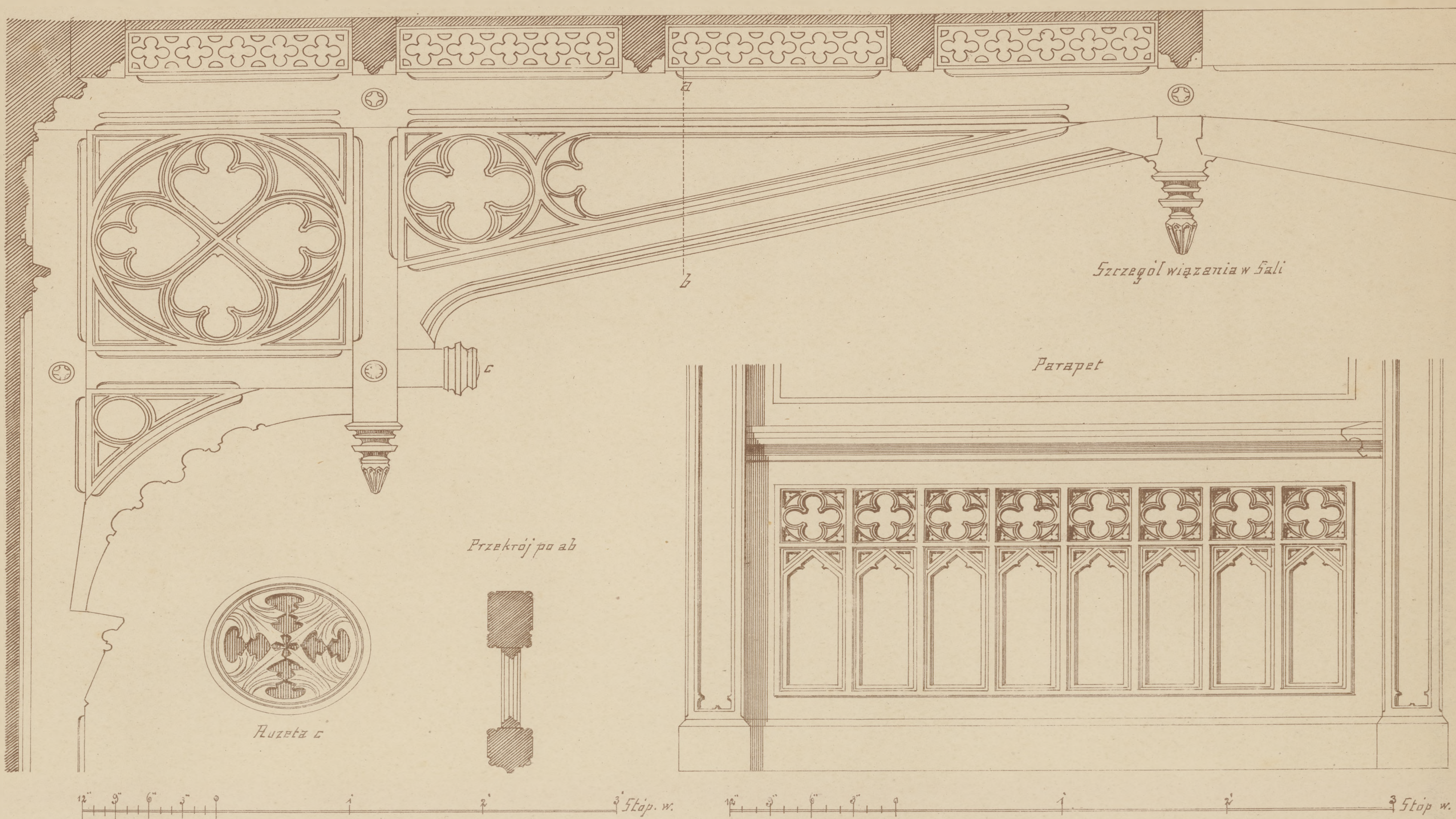
Narożnik

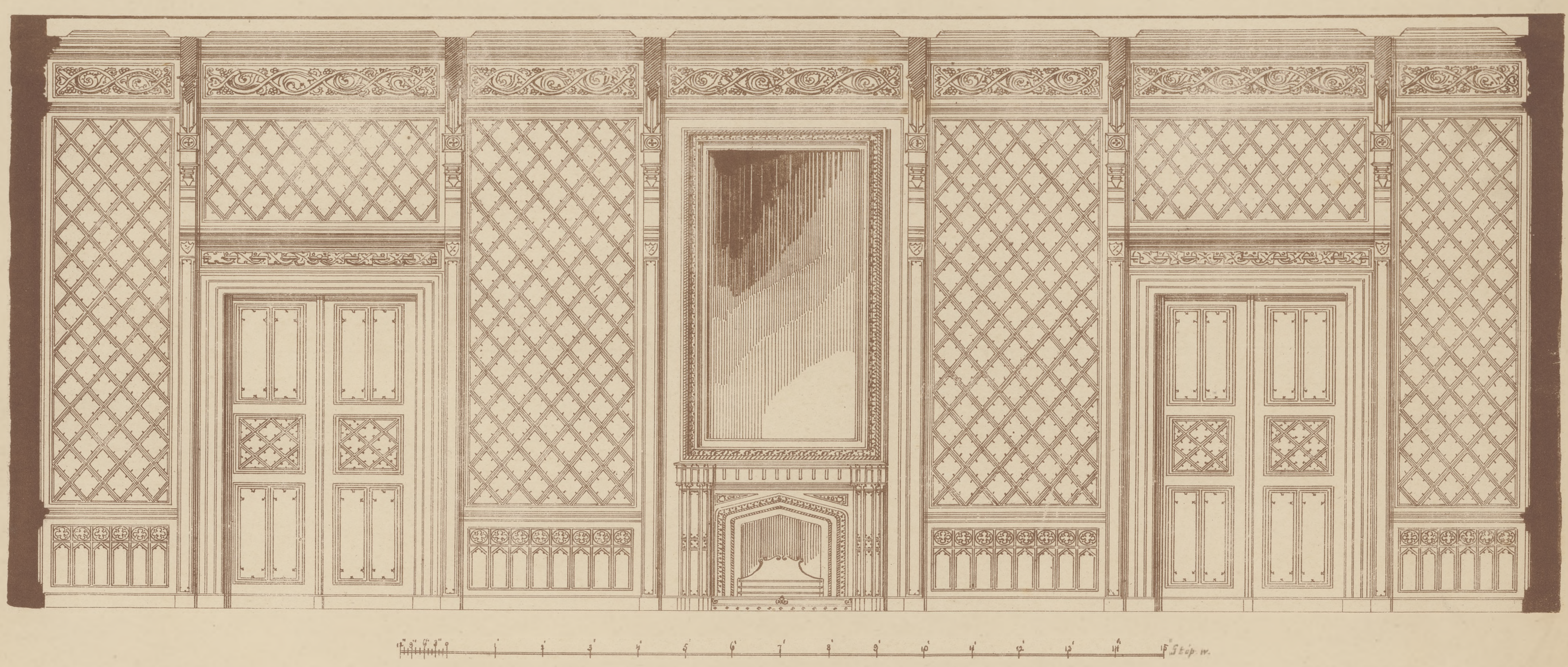

Plan sufitu Igo piętra.

Villa w Piekurach
Architekt Pukutyński.

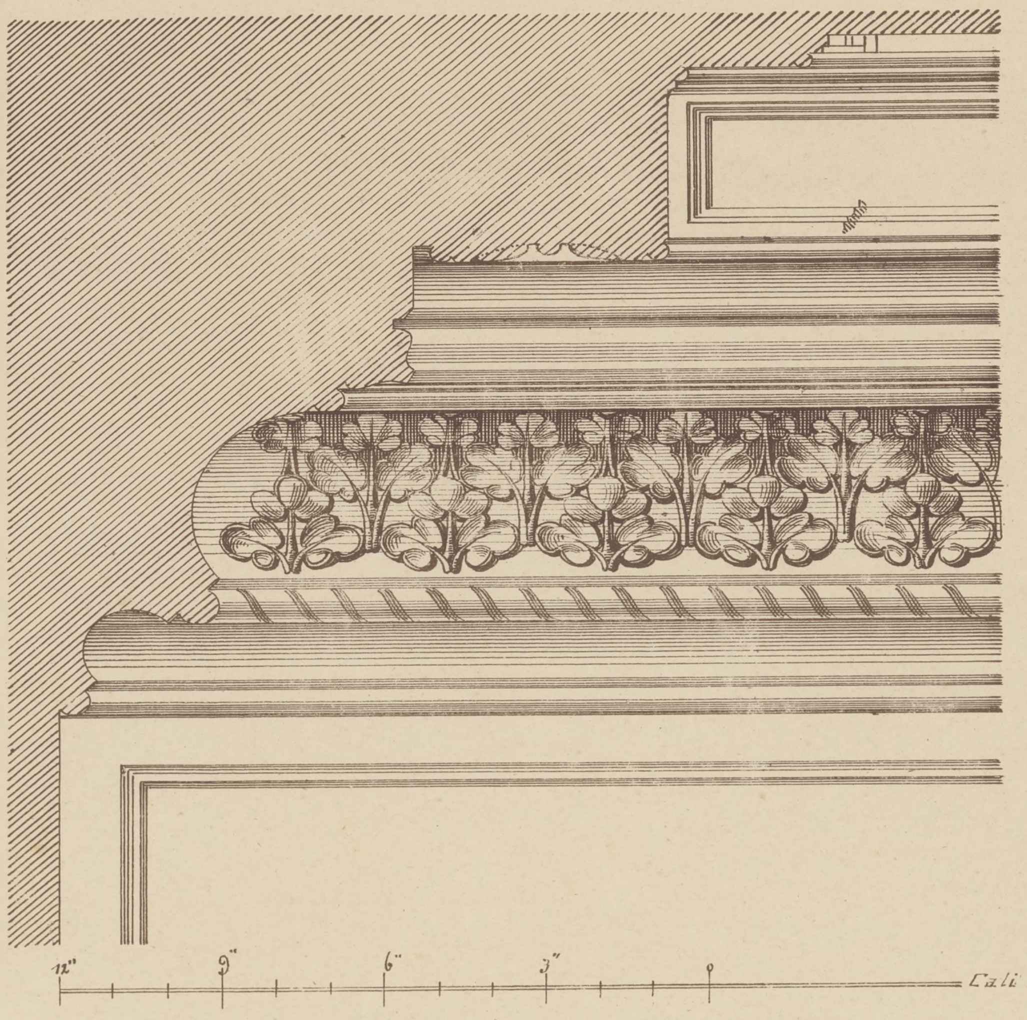

Sala jadalna.

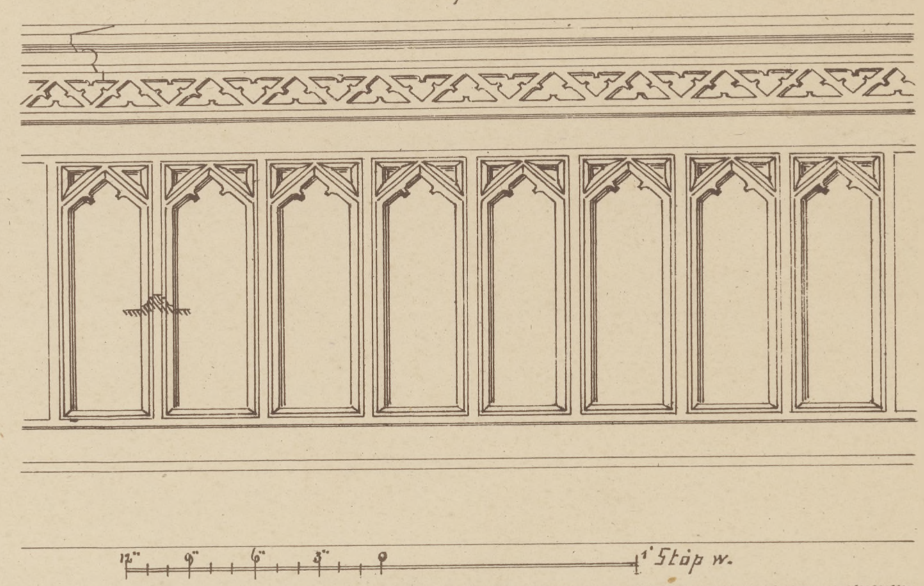
Villa w Piekarach

Architekt Pokutyński

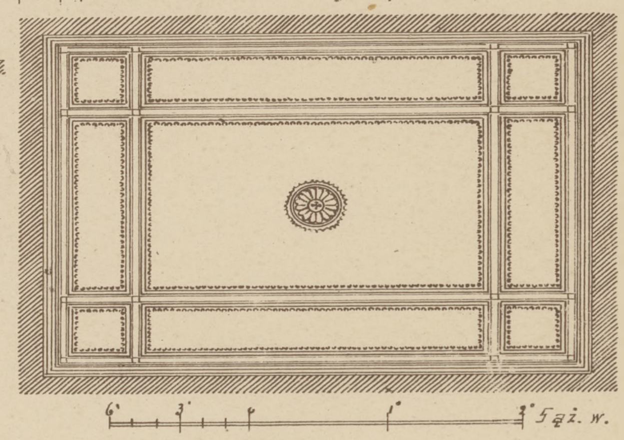
Przekrój sufitu.

Parapet.

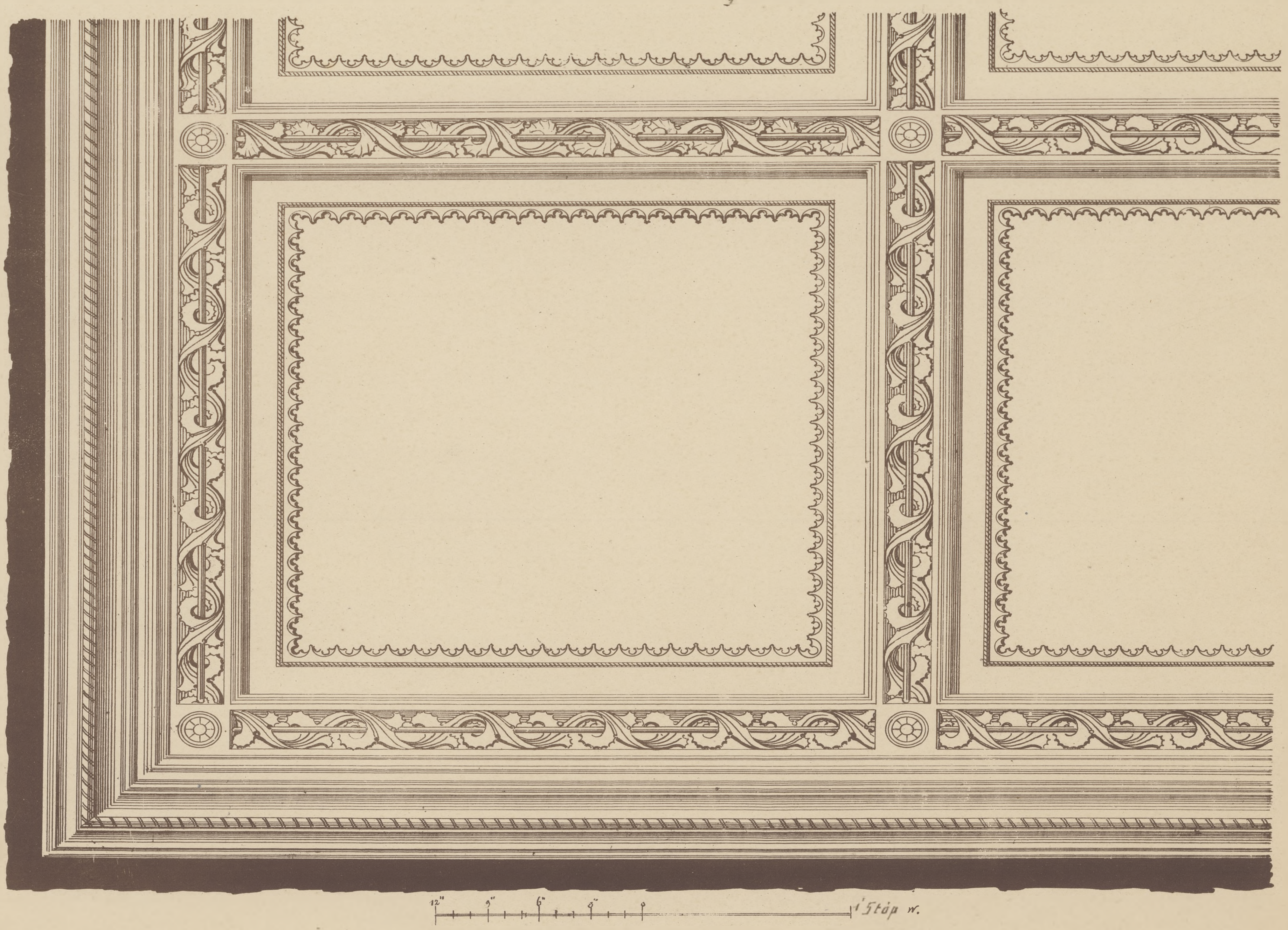

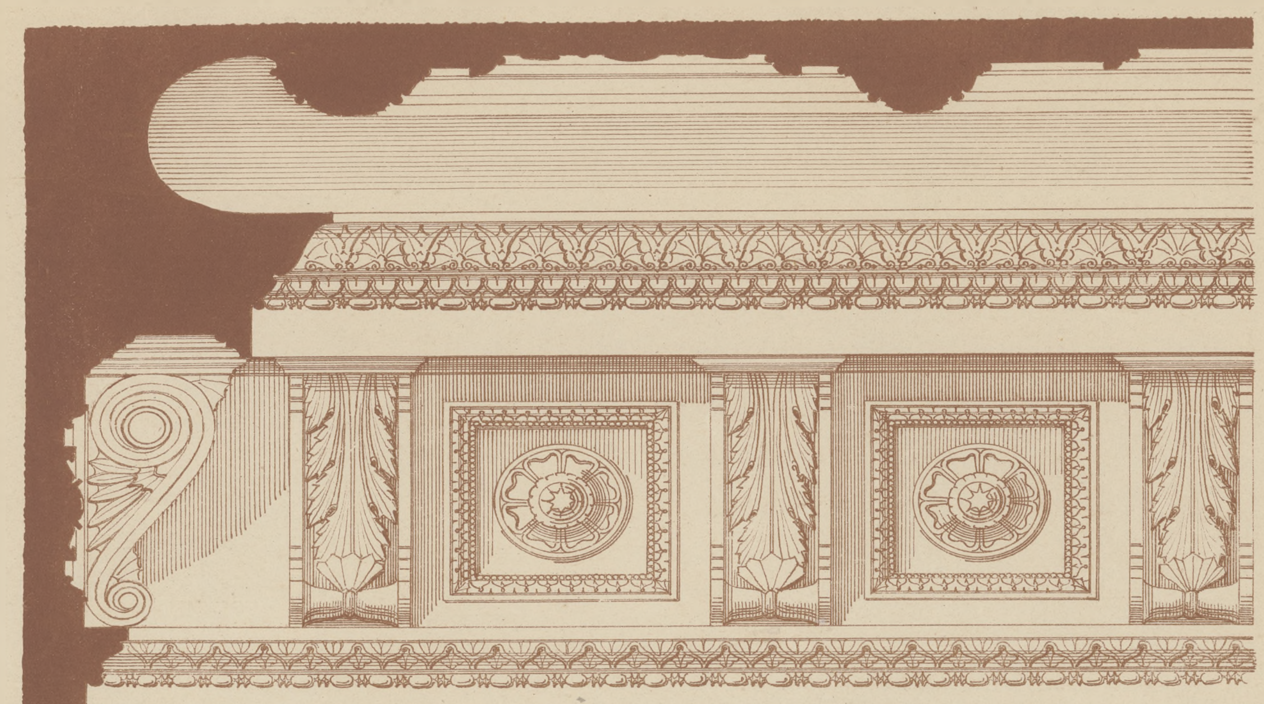
Plan sufitu.

Szczegół sufitu.

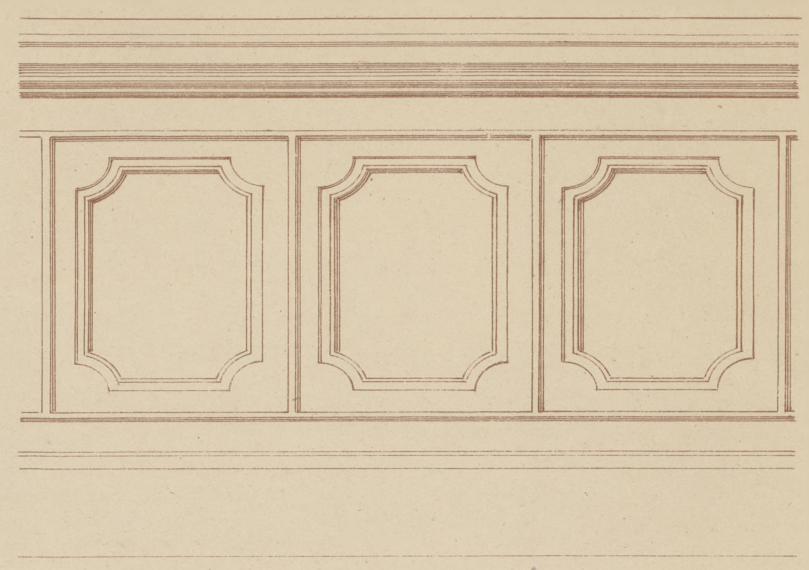

Villa w Piekarach

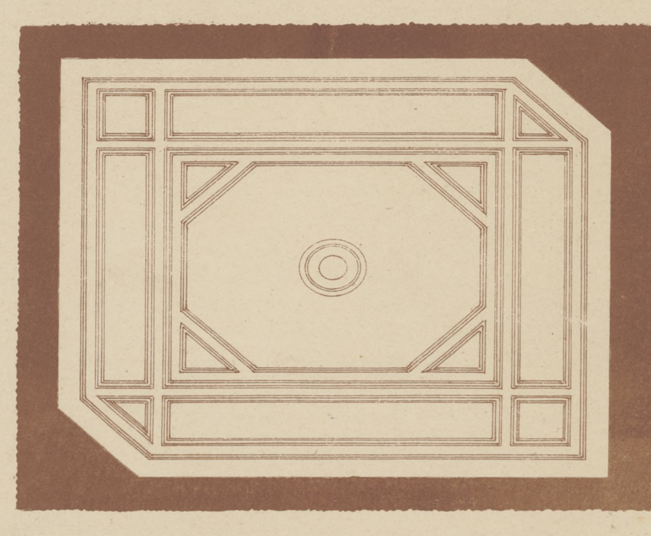
Architekt Pokutyński.

Gzyms.

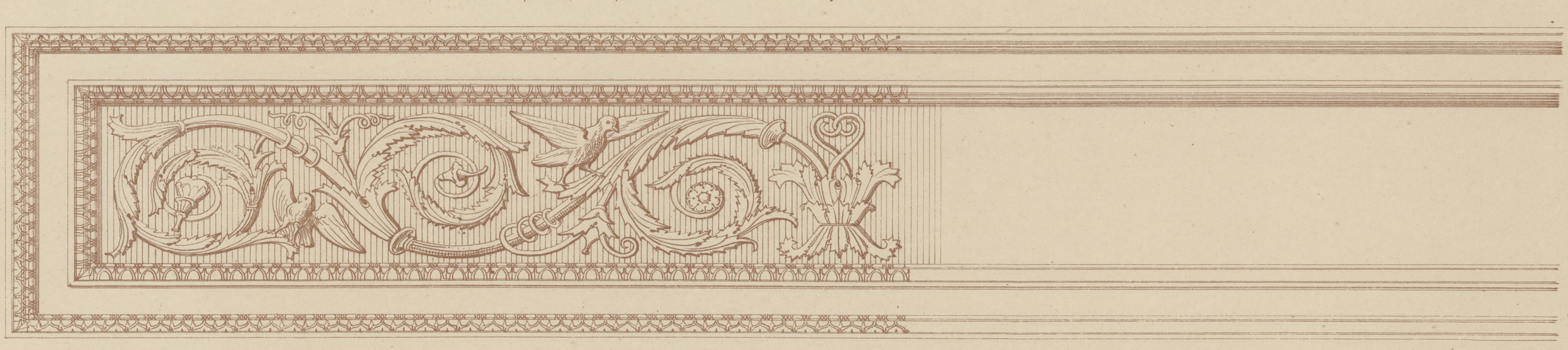

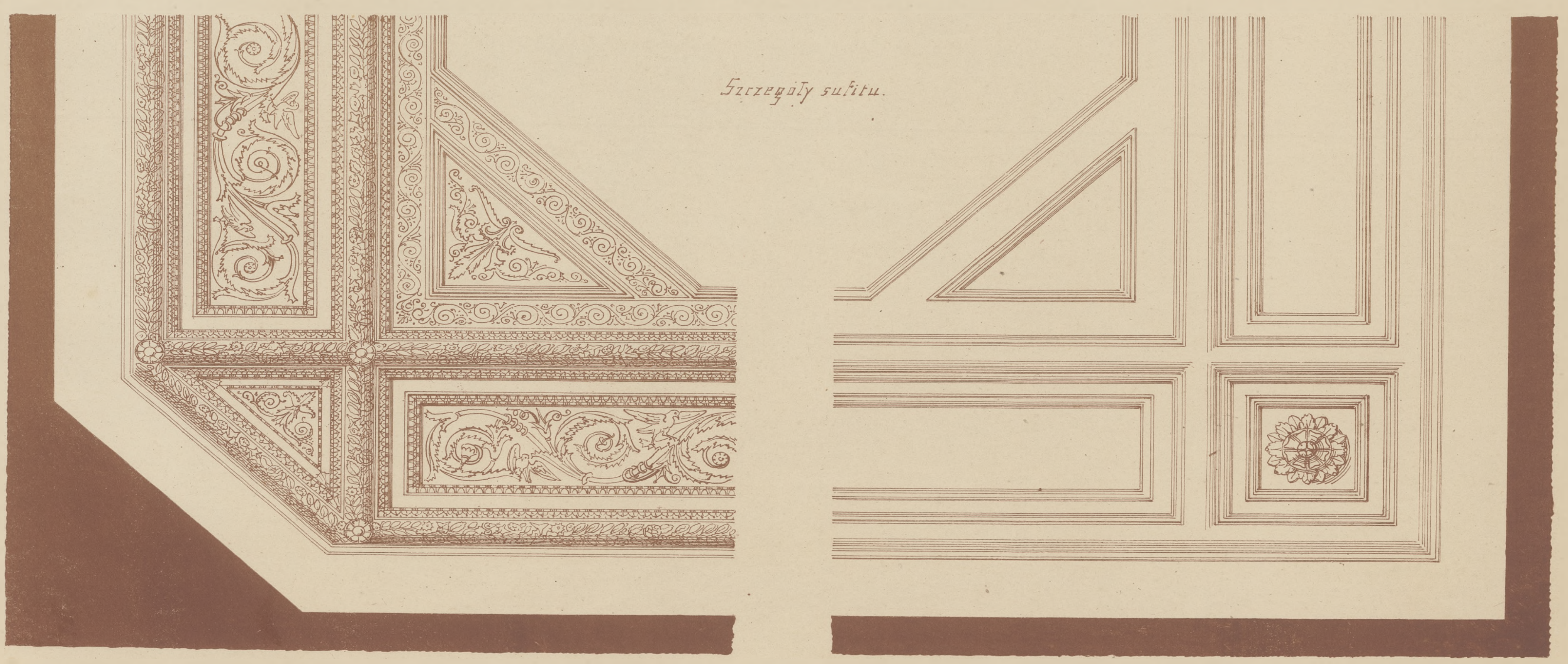
Parapet.

Plan sufitu.

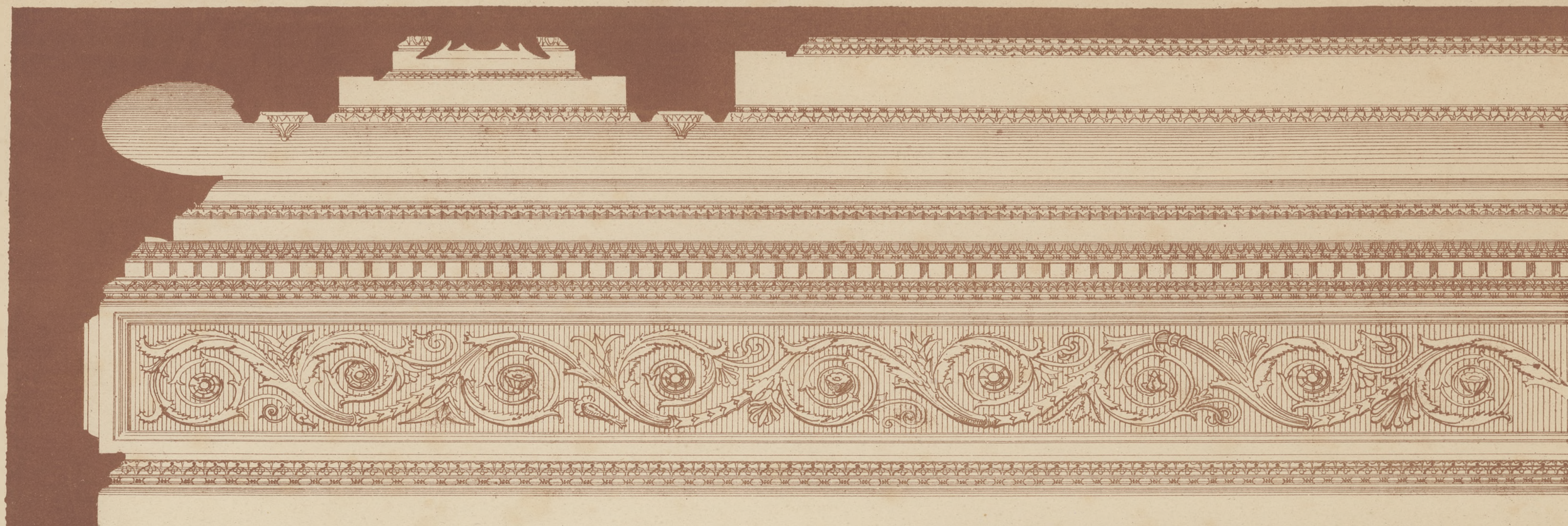

Szczegóły sufitu.

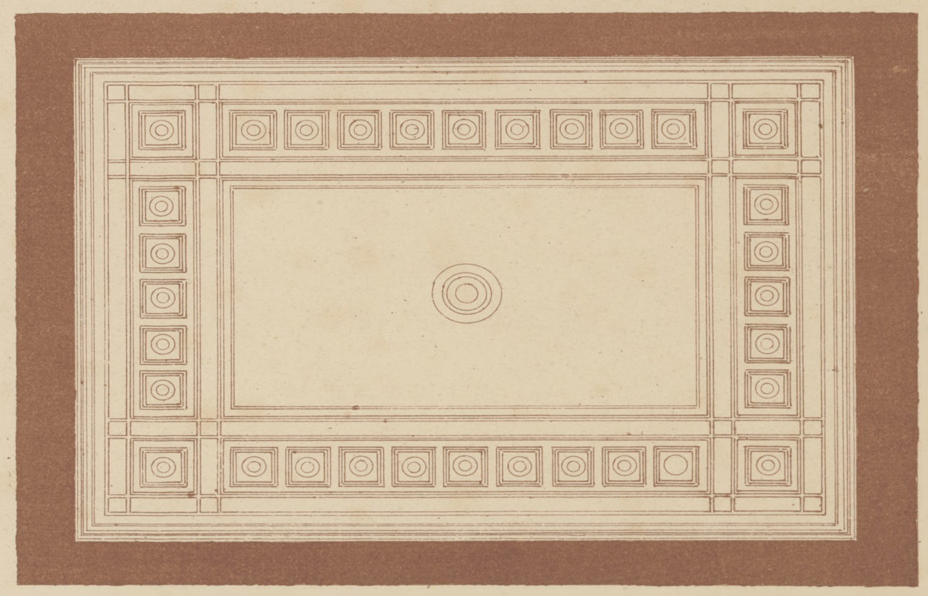
Willa w Piekarach.

Architekt Pokutyński.

Przekrój sufitu.

12" 9" 6" 3" 0 1' 2' 3' 4' 5' Stóp w.

6' 3' 0 1° 2° Sąż. wieden.

Plan sufitu w salonie.

Szczegół sufitu.

Villa w Piekarach
Architekt Pokutyński.